

Asian tunnus	: C-201/22
Asiakirjan numero	: 1
Rekisterinumero	: 1217129
Jättämisen päivämäärä	: 15/03/2022
Rekisteriin kirjaamisen päivämäärä	: 15/03/2022
Asiakirjatyyppi	: Ennakkoratkaisupyyntö
Viite asiakirjojen jättämisestä e-Curiassa	: Asiakirja DC163358
Tiedoston numero	: 1
Asiakirjan jättäjä	: Norrman Wilhelm (J359503)

Antopäivä
15.3.2022Nro
463

MUUTOKSENHAKIJA Kapiosto r.y.
VASTAPUOLI Telia Finland Oyj
ASIA Tekijänoikeutta koskeva riita

KORKEIMMAN OIKEUDEN RATKAISU

Oikeudenkäynnin kohde

1. Asiassa on kysymys teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/48/EY (täytäntöönpanodirektiivi) 4 artiklan c alakohdan tulkinnasta. Asiassa on ratkaistavana, onko tekijänoikeuksien haltijoita kollektiivisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston tekijänoikeuden ja lähioikeuksien kollektiivisesta hallinnoinnista annetun direktiivin (2014/26/EU) 3 artiklan a alakohdan perusteella niin sanottuna yhteishallinnointiorganisaationa edustavalla järjestöllä (jäljempänä sopimuslisenssijärjestö) katsottava olevan täytäntöönpanodirektiivin 4 artiklan c alakohdassa tarkoitettu asiavaltuus eli oikeus ajaa omissa nimissään tekijänoikeuksien loukkaukseen perustuvaa kannetta.

2. Unionin tuomioistuin on tulkinnut täytäntöönpanodirektiivin 4 artiklan c alakohtaa siten, että oikeudenhaltijoita kollektiivisesti edustavalle sopimuslisenssijärjestölle on myönnettävä oikeus nostaa omissa nimissään edustamiensa oikeudenhaltijoiden tekijänoikeuksien loukkaukseen perustuva kanne, edellyttäen, että tällaisella järjestöllä katsotaan kansallisen lainsäädännön mukaan olevan välitön intressi kysymyksessä olevien oikeuksien suojelemiseen ja että sillä on kansallisen lainsäädännön mukaan kelpoisuus esiintyä asianosaisena tässä tarkoituksessa (tuomio 7.8.2018, C-521/17, SNB-REACT, EU:C:2018:639, 34–35 ja 38–39 kohdat).

3. Tulkinnanvaraista on, onko täytäntöönpanodirektiivin 4 artiklan c alakohdassa tarkoitettun oikeuden syntymiseksi riittävää, että sopimuslisenssijärjestöllä on kansallisen lain mukaisesti yleinen kelpoisuus esiintyä asianosaisena oikeudenkäynnissä ja että sillä on kansallisen tekijänoikeuslain 25 h (821/2005) ja 26 §:n (607/2015) mukaisesti oikeus kaikkien kysymyksessä olevan alan oikeudenhaltijoiden puolesta neuvotella ja myöntää sopimuslisenssejä tv-lähetysten edelleen lähettämiseen vai onko tällaisen asiavaltuuden syntymisen edellytyksenä se, että sopimuslisenssijärjestöllä on kansallisen oikeuden mukaan oikeus ajaa omissa nimissään nimenomaisesti kysymyksessä olevien oikeuksien loukkaukseen perustuvaa kannetta.

4. Asian arvioinnin kannalta olennaista on, onko täytäntöönpanodirektiivin 4 artiklan c alakohtaa tulkittaessa välittömän intressin sisältöä käsillä olevan asian kaltaisissa tilanteissa tulkittava yhdenmukaisesti eri jäsenvaltioissa. Tulkinnanvaraisena voidaan pitää sitä, perustaako sopimuslisenssijärjestölle kansallisen lain nojalla annettu tehtävä myöntää lupia teosten määrättyyn käyttöön sille välittömän intressin myös tällaisen tekijänoikeuden loukkaukseen perustuvan kanteen ajamiseen omissa nimissään ilman sopimuslisenssiä tapahtuvaa teosten käyttöä vastaan. Tältä osin ei ole myöskään selvää, mikä merkitys täytäntöönpanodirektiivin 4 artiklan c alakohdassa tarkoitettun asiavaltuuden tulkinnassa on annettava Euroopan unionin perusoikeuskirjan 17 artiklassa tarkoitettulle omaisuudensuojal-

le, kun otetaan erityisesti huomioon, että kysymys on sopimuslisenssijärjestön oikeudesta ajaa tekijänoikeuden loukkaamista koskevaa kannetta myös sellaisten tekijöiden puolesta, joiden teokset tulevat suoraan lain nojalla järjestön myöntämän käyttöluvan piiriin, mutta joka eivät ole antaneet järjestölle hallinnointi- tai oikeudenkäyntivaltuutusta.

5. Tulkinnanvaraista on toissijaisesti myös se, perustavatko tekijöiden tekijänoikeuksia kollektiivisesti hallinnoivalle järjestölle antamat hallinnointi- ja oikeudenkäyntivaltuutukset järjestölle välittömän intressin niiden oikeuksien puolustamiseen, joita valtuutukset koskevat.

Asian kannalta merkitykselliset tosiseikat

Vireillä oleva asia

6. Kopiosto r.y. (Kopiosto) on yhteishallinnointidirektiivin 3 artiklan a alakohdassa tarkoitettu tekijänoikeuksien haltijoita edustava yhteishallinnointiorganisaatio, jonka opetus- ja kulttuuriministeriö on hyväksynyt kansallisen tekijänoikeuslain (404/1961) 26 §:ssä (607/2015) tarkoitettuna sopimuslisenssijärjestönä sopimaan teosten käyttäjien kanssa muun ohella tekijänoikeuslain 25 h §:n 1 momentin (821/2005) mukaisesta radio- tai televisiolähetykseen sisältyvän teoksen edelleen lähettämisestä. Kopiosto hallinnoi ja myöntää käyttöluvia lukuisien tekijöiden puolesta myös tekijöiden sille antamien valtuutusten perusteella.

7. Telia Finland Oyj:llä (Telia) on kaapelitelevisioverkko, jossa siirretään kotimaisten vapaasti vastaanotettavien televisiokanavien lähetyssignaalia yleisön vastaanotettavaksi. Telia ei ole hankkinut menettelylleen Kopiostolta tekijänoikeuslain 25 h §:n 1 momentin mukaista sopimuslisenssiä.

8. Kopiosto on Korkeimman oikeuden nyt käsiteltävänä olevassa asiassa omissa nimissään vaatinut vahvistettavaksi, että Telia loukkaa Kopioston edustamien tekijöiden tekijänoikeuksia sekä vaatinut loukkaukseen perustuvaa hyvitystä ja vahingonkorvausta. Kanteen perusteena Kopiosto on vaatinut vahvistettavaksi, että Telian menettely on tekijänoikeuslain 25 h §:ssä tarkoitettua televisiolähetysten edelleen lähettämistä ja että ilman sopimuslissenssiä tapahtunut edelleen lähettäminen on merkinnyt sen ensisijaisesti sopimuslissenssijärjestönä tai toissijaisesti tekijänoikeuden haltijoiden sille antamien valtuutusten perusteella edustamien tekijänoikeuksien loukkausta.

9. Telia on kiistänyt Kopioston asiavaltuuden ajaa tekijöiden oikeuksien loukkaukseen perustuvaa kannetta. Kopioston asiavaltuus vaatia sen vahvistamista, että Telian menettelyssä on kysymys televisiolähetysten edelleen lähettämisestä, on ollut riidaton.

Markkinaoikeuden välituomio 18.6.2019

10. Markkinaoikeus on valituksen kohteena olevalla ratkaisullaan hylännyt Kopioston vaatimuksen sen vahvistamisesta, että Telian menettelyssä olisi kysymys televisiolähetysten edelleen lähettämisestä ja jättänyt tekijänoikeuden loukkaukseen perustuvat vaatimukset tutkimatta. Markkinaoikeus on katsonut, että Kopiostolla ei ollut oikeutta omissa nimissään ajaa loukkaukannetta sellaisten oikeudenhaltijoiden puolesta, joita se sopimuslissenssijärjestönä edustaa tekijänoikeuslain 26 §:ssä säädetyissä tilanteissa. Markkinaoikeus on katsonut, ettei Kopiostolla ollut asiavaltuutta loukkaukanteen ajamiseen myöskään niiden oikeudenhaltijoiden osalta, jotka ovat antaneet Kopiostolle oikeuksiensa hallinnointi- ja oikeudenkäyntivaltuutuksen.

11. Korkein oikeus on myöntänyt Kopiostolle valitusluvan ja ottanut tutkittavakseen kysymyksen siitä, onko Kopiostolla sopimuslisenssijärjestönä oikeus omissa nimissään esittää asiassa Teliaan kohdistuvia vaatimuksia sillä perusteella, ettei Telia ollut sopinut Kopioston kanssa sopimuslisenssistä. Korkein oikeus ei vielä ole ratkaissut Kopioston vaatimusta valitusluvasta siltä osin kuin kysymys on vaatimuksista vahvistaa, että Telian menettelyssä on kysymys televisiolähetysten edelleen lähettämisestä.

12. Kopioston mukaan sillä on oikeus esittää tekijänoikeuden loukkaukseen perustuvia vaatimuksia ensisijaisesti sillä perusteella, että sillä on sopimuslisenssijärjestöasemansa johdosta täytäntöönpanodirektiivin 4 artiklan c alakohdassa edellytetty välitön intressi puuttua edustamiensa tekijöiden teosten oikeudettomaan käyttöön (esimerkiksi Kopioston muutoksenhakemus kohta 50 sekä 119-120). Kopiosto myöntää laajennettuja kollektiivisia käyttöluvia teosten käyttöön edelleen lähettämisessä sekä kerää ja jakaa tekijöille käytöstä sopimusten perusteella maksettavat korvaukset. Teosten massakäytön tilanteissa yksittäisillä oikeudenhaltijoilla ei ole tosiasiallista mahdollisuutta puuttua teostensa luvattomaan käyttöön ja sopimuslisenssijärjestön kanneoikeus turvaa tekijöiden oikeuksien tehokkaan toteutumisen. Kopioston mukaan sen oikeus ajaa kannetta omissa nimissään koskee siten myös sellaisten kysymyksessä olevan alan tekijöiden teosten luvattomaan käyttöä, joiden teokset tulevat tekijänoikeuslain nojalla Kopioston myöntämän laajennetun kollektiivisen käyttöluvan piiriin. Kopioston mukaan järjestön oikeus ajaa omissa nimissään kannetta tekijänoikeuden loukkausta koskevissa asioissa on kansallisessa oikeuskäytännössä hyväksytty.

13. Kopiosto vetoaa toissijaisesti siihen, että sillä on oikeus esittää vaatimuksia ainakin niiden tekijöiden teosten luvattoman käytön perusteella, joiden tekijänoikeuksia se hallinnoi tekijöiden antamien hallinnointi- ja oikeudenkäyntivaltuutusten nojalla.

14. Telian mukaan Kopiostolla ei ole sopimuslissenssijärjestönä oikeutta omissa nimissään esittää edustamiensa tekijöiden yksinoikeuksien loukkaukseen perustuvia vaatimuksia. Sopimuslissenssijärjestönä Kopiostolle on annettu oikeus myöntää käyttö lupia televisiolähetysten edelleen lähettämiseen ja periä siihen liittyviä korvauksia. Sopimuslissenssijärjestelmä merkitsee tekijänoikeuden rajoitusta eikä sen alaa tai sopimuslissenssijärjestelmän toimivaltaa voida tulkinnalla laajentaa oikeudenhaltijoiden vahingoksi. Tekijänoikeusjärjestön kanneoikeutta ei vakiintuneiden prosessioikeudellisten periaatteiden mukaan voida perustaa myöskään prosessivaltuutuksesta sopimalla, vaan yksinomaan kysymyksessä olevan yksinoikeuden siirtämisellä. Telian mukaan täysin vakiintuneen oikeustilan mukaisesti tekijänoikeuden loukkauksenteen voi nostaa vain alkuperäinen oikeudenhaltija tai se, jolle oikeus on siirretty. Oikeuskäytännössä tekijänoikeuksia kollektiivisesti hallinnoivat järjestöt ovat ajaneet kanteita oikeudenhaltijoiden asiamiehinä tai niille siirrettyjen oikeuksien perusteella.

Sovellettavat oikeusohjeet

Unionin oikeus

15. Kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan pääasian arvioinnin kannalta on olennaista, miten täytäntöönpanodirektiivin johdanto-osan 18 perustelukappaleella sekä 1, 3 ja erityisesti 4 artiklan c alakohtaa on tulkittava, kun huomioon otetaan Euroopan unionin perusoikeuskirjan 17 ja 47 artikla.

Asiavaltuutta koskevat oikeusohjeet

16. Oikeudenkäyntiä yleisissä tuomioistuimissa koskevassa oikeudenkäymiskaassa (4/1734) ei ole yleistä säännöstä oikeudesta kanteen ajamiseen omissa nimissään. Kansallisessa oikeudessa omaksutun tulkinnan mukaisesti tavanomaisesti asiavaltuus riitaasioissa kuuluu riitautetun oikeussuhteen osapuolille. Oikeuskäytännössä on katsottu, että asianosaiset eivät pääsääntöisesti voi määräämistoimillaan luoda kolmannelle asemaa, jossa tämä omissa nimissään käy oikeutta asianosaisen oikeudesta (niin sanottu prosessimandaatin kielto, KKO 2018:8, kohta 16).

17. Prosessimandaatin kieltoa on käytännössä sovellettu tiukasti ja siitä poikkeamiseen on suhtauduttu pidättyvästi. Prosessimandaatin kielto ei kuitenkaan ole täysin ehdoton ja oikeuskäytännössä (KKO 2018:8, kohdat 17–18) on määrätyn edellytyksin hyväksytty sellainen oikeuksien siirto, jonka nojalla siirronsaajalla on oikeus ajaa omissa nimissään esimerkiksi perittäväksi siirrettyä saatavaa koskevaa velkomuskannetta.

18. Kansalliseen lakiin ei sisälly myöskään nimenomaisia säännöksiä siitä, ketkä voivat tuomioistuimessa esittää tekijänoikeuden loukkaukseen perustuvia vaatimuksia, kuten vaatia tekijänoikeuslain nojalla kieltomääräystä (tekijänoikeuslain 56 g §, 607/2015) tai hyvitystä ja korvausta (lain 57 §, 607/2015). Vakiintuneesti on katsottu, että asiavaltuus tekijänoikeuden loukkausta koskevassa asiassa on väitetyn loukkauksen kohteena olevan yksinoikeuden alkuperäisellä haltijalla tai sillä, jolle kysymyksessä oleva yksinoikeus on luovutettu sekä yksinomaisen käyttöoikeuden haltijalla.

19. Oikeudenhaltijoita edustavilla järjestöillä on oikeuskäytännössä katsottu olevan asiavaltuus vaatimusten esittämiseen niille luovutettujen yksinomaisten käyttöoikeuksien pe-

rusteella (KKO 1942 II 192). Näin on katsottu myös tilanteessa, jossa oikeudenhaltijoita edustavan järjestön puhevallasta esitetty selvitys oli ollut osittain aukollista ja esimerkinomaista, kun aukottoman selvityksen esittäminen olisi ollut teosten suuren määrän ja niiden levitysoikeuksia koskevan selityksen monitahoisuuden vuoksi erittäin vaikeaa, eikä kysymyksessä ollutta levitystapaa koskien teosten levitysoikeuden haltijasta ollut kiistaa (KKO 1989:87). Oikeudenhaltijoita edustavilla järjestöillä on rikosasioissa katsottu käräjä- ja hovioikeuskäytännön mukaan olevan oikeus tekijänoikeuksien loukkaukseen perustuvien yksityisoikeudellisten vaatimusten esittämiseen. Mainitun ratkaisukäytännön ohjaava merkitystä heikentää kuitenkin se, että ratkaisuista ei yleensä ole pääteltävissä, mihin sopimusjärjestelyihin asiavaltuus on perustettu. Korkein oikeus ei ole ratkaisukäytännössään nimenomaisesti arvioinut sopimuslisenssijärjestön oikeutta ajaa omissa nimissään ja ilman tekijänoikeuden haltijan nimenomaista valtuutusta tekijänoikeuksien loukkaukseen perustuvaa kannetta.

Sopimuslisenssiä koskeva sääntely

20. Tekijänoikeus on erityisesti säännelty osa perustuslain 15 §:n 1 momentin mukaista omaisuuden suoja. Omaisuutta suojataan esimerkiksi turvaamalla oikeutta käyttää omaisuutta hyväkseen ja vapautta sopia sen käytöstä. Tällaiset sopimukset ovat myös loukkamattomia, millä tarkoitetaan sitä, ettei pätevästi syntyneisiin sopimuksiin voida ulkopuolisten toimesta puuttua.

21. Tekijänoikeuslaissa on säädetty eräiden teosten käyttötapojen osalta sopimuslisenssiä, jossa on kysymys laajennetusta kollektiivisesta käyttöluvasta. Tekijänoikeuslain 26 §:n 1 momentin mukaan lain sopimuslisenssiä koskevia säännöksiä sovelletaan sopimukseen, joka on tehty tietyn alan tekijöiden teosten käyttämisestä käyttäjän ja opetus- ja kulttuuriministeriön hyväksymän, lukuisia tämän alan Suomessa käytettyjen teosten tekijöitä edustavan järjestön välillä. Hyväksyttyä järjestöä pidetään tämän sopimuksen osalta oikeutet-

tuna edustamaan muitakin saman alan teosten tekijöitä. Mainitulla sopimuksella laajennetun kollektiivisen käyttöluvan saanut voi luvan mukaisin ehdoin käyttää kaikkia tämän alan tekijöiden teoksia.

22. Pykälän 4 momentin mukaan mitä 1 momentissa tarkoitettu järjestö määrää teoksen kappaleiden valmistamisesta taikka teoksen välittämisestä tai lähettämisestä suoritettavien korvausten jakamisesta järjestön suoraan edustamille tekijöille tai käyttämisestä tekijöiden yhteisiin tarkoituksiin, sovelletaan myös muihin 1 momentissa tarkoitettuihin saman alan tekijöihin, joita järjestö ei suoraan edusta.

23. Sopimuslisenssijärjestön myöntämän lisenssin perusteella käyttäjä saa näin ollen luvan käyttää myös niiden saman alan tekijöiden teoksia, jotka eivät ole antaneet kysymyksessä olevalle järjestölle valtuutusta oikeuksiensa hallinnointiin. Sopimuslisenssijärjestelmän tarkoituksena on muun ohella helpottaa teosten käyttäjien mahdollisuuksia hankkia tekijänoikeuslainsäädännön edellyttämät luvat etenkin aineiston massaluonteisia käyttötilanteita varten.

24. Sopimuslisenssijärjestöllä on asiavaltuus asianosaisasemansa perusteella sopimuslissisuhdetta koskevissa asioissa, kuten esimerkiksi käytöstä maksettavan korvauksen määrää tai käyttöluvan muita ehtoja taikka sovittujen korvausten perimistä koskevissa riita-asioissa.

25. Televisiolähetysten edelleen lähettäminen on säädetty sopimuslisenssijärjestelmän piiriin tekijänoikeuslain 25 h §:n 1 momentissa, jonka mukaan radio- tai televisiolähettykseen sisältyvän teoksen saa lähetystä muuttamatta sopimuslissenssin nojalla, siten kuin 26 §:ssä säädetään, lähettää edelleen yleisön vastaanotettavaksi samanaikaisesti alkuperäisen lähettyksen kanssa.

Ennakkoratkaisupyynnön tarve

26. Korkeimman oikeuden käsiteltävänä on tekijänoikeuden loukkausta koskeva asia, jossa kantajana olevan Kopioston oikeutta ajaa omissa nimissään kannetta koskevan kysymyksen ratkaiseminen edellyttää erityisesti täytäntöönpanodirektiivin 4 artiklan c alakohdan tulkintaa tilanteessa, jossa kannetta omissa nimissään ajava Kopiosto on yhteishallinnointidirektiivin 3 artiklan a alakohdassa tarkoitettu yhteishallinnointijärjestö. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ei ilmene selvää vastausta siihen, voidaanko Kopioston kaltaista yhteishallinnointidirektiivin 3 artiklan a alakohdassa tarkoitettua yhteishallinnointijärjestöä pitää täytäntöönpanodirektiivin 4 artiklan c alakohdassa tarkoitettuna tahona.

Ennakkoratkaisukysymysten tausta

27. Unionin tuomioistuin on tuomiossa SNB-REACT täsmentänyt täytäntöönpanodirektiivin 4 artiklan c alakohdan ilmaisujen ”sovellettava lainsäädäntö” ja ”sen sallii” merkitystä ja ulottuvuutta (30 kohta). Unionin tuomioistuin on todennut ilmaisun sovellettava lainsäädäntö viittaavan sekä asiassa merkitykselliseen kansalliseen lainsäädäntöön että tapauksen mukaan unionin lainsäädäntöön (31 kohta). Ilmaisun ”sen sallii” osalta unionin tuomioistuin on todennut, että säännöstä ei voida tulkita siten, että siinä annettaisiin jäsenvaltioille rajoittamaton oikeus tunnustaa tai olla tunnustamatta teollis- ja tekijänoikeuksia kollektiivisesti hallinnoiville järjestöille oikeutta pyytää omissa nimissään direktiivissä säädettyjen oikeussuojakeinojen soveltamista mainittujen oikeuksien suojaamiseksi. Tällainen tulkinta nimittäin jättäisi täysin ilman tehokasta oikeusvaikutusta kyseisen säännöksen, jonka tarkoituksena on jäsenvaltioiden lainsäädännön yhdenmukaistaminen (32 kohta).

28. Tuomioistuin on määrittänyt täytäntöönpanodirektiivin 4 artiklan c alakohdan soveltamisen edellytykseksi, että oikeudenhaltijoita kollektiivisesti edustavalla järjestöllä katsotaan kansallisen lainsäädännön mukaan olevan välitön intressi näiden oikeuksien puolus-

tamiseen, ja että sillä on kansallisen lainsäädännön mukaan kelpoisuus esiintyä asianosaisena tässä tarkoituksessa (39 kohta).

29. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella ei kuitenkaan ole selvää, tarkoitetaanko jälkimmäisellä, kelpoisuutta koskevalla edellytyksellä sopimuslisenssijärjestön yleistä kelpoisuutta toimia tuomioistuimessa asianosaisena, vai edellytetäänkö siinä, että kansallisessa laissa on nimenomaisesti säädetty tai kansallisessa oikeudessa muutoin sallitaan, että sopimuslisenssijärjestöllä on oikeus ajaa tekijänoikeuden loukkaukseen perustuva kannetta. Edellä todetun mukaisesti kansalliseen lainsäädäntöön ei sisälly nimenomaista säännöstä sopimuslisenssijärjestöksi hyväksytyyn tekijänoikeusjärjestön oikeudesta ajaa omissa nimissään tekijänoikeuden loukkaamista koskevaa kannetta. Kansallisessa oikeuskäytännössä omaksutun prosessimandaatin kiellon mukaisesti sopimuslisenssijärjestön asemasta ei sellaisenaan seuraa järjestölle oikeutta nostaa tekijänoikeuden loukkausta koskevaa kannetta omissa nimissään. Oikeuskäytännössä ei ole käsitelty tekijänoikeusjärjestöjen asiavaltuuden oikeudellista perustaa. Oikeuskäytännöstä käy kuitenkin ilmi, että tekijänoikeusjärjestöt ovat saattaneet yksittäisissä asioissa ajaa tekijänoikeuden loukkaamista koskevia kanteita omissa nimissään edustamiensa tekijänoikeuksien haltijoiden puolesta ilman, että asiavaltuuskysymykseen olisi otettu ratkaisuihin nimenomaisesti kantaa.

30. Selvää ei ole myöskään se, onko täytäntöönpanodirektiivin 4 artiklan c alakohtaa tulkittava siten, että sillä on tarkoitettu yhdenmukaistaa se, mitä järjestön välittömällä edulla edustamiensa oikeudenhaltijoiden oikeuksien puolustamiseen tarkoitetaan, vai jääkö välittömän edun sisältö määritettäväksi yksinomaan kansallisen oikeuden perusteella. Välittömän edun vaatimus on todettu täytäntöönpanodirektiivin johdanto-osan 18 perustelukappaleessa. Tuomiossa SNB-REACT viitataan välittömän edun osalta kansalliseen lainsäädäntöön (34 kohta), mikä sinänsä vaikuttaisi viittaavan siihen, että välitöntä etua koskeva kysymys olisi jätetty kansallisesti määriteltäväksi. Toisaalta mainitussa tuomiossa kansallisesta oikeudesta lausutun perusteella saattaisi olla mahdollista päätellä myös, että jo siitä,

että tällaisen järjestön vastuulla on kansallisen oikeuden mukaan tekijänoikeuksien kollektiivinen hallinnointi ja sillä on oikeus edustaa näiden oikeuksien haltijoita sekä oikeus esiintyä tuomioistuimessa näiden oikeuksien puolustamiseksi, seuraisi, että järjestölle on nimenomaisesti myönnettävä samanlainen kelpoisuus täytäntöönpanodirektiivissä säädettyjen oikeussuojakeinojen pyytämiseksi (35 kohta).

31. Täytäntöönpanodirektiivin 4 artiklan c alakohdan perusteella, kun sitä luetaan yhdessä direktiivin johdanto-osan 18 perustelukappaleen kanssa, ei kuitenkaan ole selvää, onko tekijänoikeuksia kollektiivisesti hallinnoivalla järjestöllä välitöntä etua täytäntöönpanodirektiivissä tarkoitettujen oikeuksien puolustamisessa pelkästään sillä perusteella, että sillä on yhtäältä sopimuslisenssiä koskevien säännösten tai toisaalta oikeudenhaltijoiden antamien hallinnointivaltuutusten nojalla oikeus myöntää teoksiin käyttöoikeuksia ja käyttöoikeuksien haltijoita edustaen kerätä niistä maksettavat korvaukset oikeudenhaltijoille tilitettäväksi.

32. Asiaa kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltäessä asian arvioinnin kannalta olennaisina ovat lisäksi esiin nousseet eräät omaisuudensuojaa koskevat kysymykset. Kansallisesti lainsäädännön perustuslainmukaisuutta etukäteisesti arvioiva Eduskunnan perustuslakivaliokunta on katsonut, että sopimuslisenssijärjestelmästä aiheutuu muille kuin sopimuslisenssijärjestölle sopimusoikeuden luovuttaneille tekijänoikeuden haltijoille sopimusvapauden rajoitus, jollaisesta on säädettävä lailla. Tekijänoikeuslaissa säädetylle rajoitukselle on kuitenkin katsottu olevan hyväksyttävät, sananvapauden ja sivistyksellisten oikeuksien edistämiseen liittyvät perusteet. Sääntelyä on pidetty myös oikeasuhteisena (PeVL 7/2005 vp).

33. Erityisesti siltä osin kuin kysymys on sopimuslisenssijärjestön asemaan perustuvasta asiavaltuudesta, ei ole selvää, kuinka täytäntöönpanodirektiivin 4 artiklan c alakohtaa tulee tulkita ottaen huomioon yhtäältä perusoikeuskirjan 17 artiklassa säädetty omistusoikeuden

suoja, joka kattaa myös teollis- ja tekijänoikeudet, ja toisaalta perusoikeuskirjan 47 artiklasta ilmenevä oikeus tehokkaihin oikeussuojakeinoihin. Mikäli sopimuslisenssijärjestöllä katsottaisiin olevan oikeus ajaa omissa nimissään tekijänoikeuden loukkaamista koskevaa kannetta, voitaisiin myös tämän katsoa osaltaan rajoittavan sellaisen tekijänoikeuden haltijan omaisuudensuojaan liittyvää oikeutta määrätä yksinoikeuteensa liittyvien oikeussuojakeinojen käytöstä, joka ei ole nimenomaisesti luovuttanut tätä koskevaa oikeutta sopimuslisenssijärjestölle. Tältä osin on otettava huomioon, että sopimuslisenssijärjestölle laissa säädetty oikeus myöntää ja hallinnoida käyttöluvia ulottuu myös sellaisten tekijöiden teoksiin, jotka eivät ole antaneet järjestölle valtuutusta oikeuksiensa hallinnointiin ja puolustamiseen. Tulkinnanvaraista siten on, mikä merkitys sopimuslisenssijärjestön asiavaltuutta koskevan kysymyksen arvioinnissa on annettava unionin perusoikeuskirjan 17 artiklan omaisuudensuojaa koskeva määräykselle. Tähän nähden kysymys on siitä, voisiko sopimuslisenssijärjestölle myönnettävä asiavaltuus tekijänoikeuden loukkaamista koskevassa asiassa merkitä sellaisten tekijöiden osalta, jotka eivät ole luovuttaneet yksinoikeuksiaan sopimuslisenssijärjestölle, suhteetonta puuttumista heidän tekijänoikeuttaan koskevaan määräämisoikeuteensa.

34. Tekijän määräämisoikeuteen puuttumista voidaan perustella tarkoituksenmukaisuusnäkökohdilla. Sopimuslisenssijärjestön asiavaltuus saattaa mahdollistaa sen, että järjestö voi sopimuslisenssijärjestönä yksittäistä tekijänoikeuden haltijaa tehokkaammin puuttua ilman sopimuslisenssiä tapahtuvaan tekijöiden yksinoikeuksia loukkaavaan toimintaan ja vaatia itselleen tästä menettelystä aiheutuvan vahingon korvaamista. Lisäksi lukuisten tekijöiden teosten massaluonteiseen käyttöön perustuvan loukkauskanteen ajamiseen voi liittyä prosessuaalisia etuja. On epäselvää, missä määrin tulkinnassa voidaan tukeutua tällaisiin näkökohtiin omaisuuden suojaan nauttivan tekijän määräämisoikeuden rajoittamisen perusteluna.

35. Korkein oikeus on varattuaan asianosaisille tilaisuuden lausua ennakkoratkaisupyynnön sisällöstä päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää Euroopan unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

1. Onko teollis- ja tekijänoikeuksia kollektiivisesti hallinnoivien sopimuslisenssijärjestöjen osalta täytäntöönpanodirektiivin 4 artiklan c alakohtaan perustuvan asiavaltuuden edellytyksenä olevalla kelpoisuudella esiintyä asianosaisena näiden oikeuksien puolustamiseksi tarkoitettu yksinomaan kansallisessa laissa säädettyä yleistä kelpoisuutta esiintyä tuomioistuimessa asianosaisena riita-asioissa vai edellytetäänkö siinä nimenomaisesti kansallisessa laissa hyväksyttyä oikeutta ajaa kannetta omissa nimissään kyseisten oikeuksien puolustamiseksi?

2. Onko direktiivin 4 artiklan c alakohtaan perustuvassa tulkinnassa ilmaisua ”väli-tön etu edustamiensa oikeudenhaltijoiden tekijänoikeuksien puolustamiseen” tulkit-tava yhdenmukaisesti kaikissa jäsenvaltioissa silloin, kun on kysymys yhteishallin-nointidirektiivin 3 artiklan a alakohdassa tarkoitetun yhteishallinnointijärjestön oi-keudesta ajaa tekijänoikeuden loukkauskannetta omissa nimissään tilanteessa, jossa:

- (i) kysymys on teosten sellaisesta käytöstä, jonka osalta järjestöllä on teki-jänoikeuslaissa tarkoitettuna sopimuslisenssijärjestönä oikeus myöntää laajennettuja kollektiivisia käyttölupia, joiden perusteella käyttöluvan saanut voi käyttää myös sellaisten tämän alan tekijöiden teoksia, jotka eivät ole valtuuttaneet järjestöä hallinnoimaan oikeuksiaan;
- (ii) kysymys on teosten sellaisesta käytöstä, jonka osalta tekijät ovat sopi-muksen tai valtakirjoilla antaneet järjestölle oikeuksien hallinnointia koskevan valtuutuksen, jolla tekijänoikeuksia ei ole siirretty järjestölle.

3. Mikäli järjestöllä katsotaan olevan välitön intressi ja asiavaltuus sopimuslisenssijärjestönä ajaa kannetta omissa nimissään, mikä merkitys asiavaltuutta arvioitaessa mahdollisesti on Euroopan unionin perusoikeuskirjan 17 ja 47 artiklan valossa sillä, että järjestö edustaa sopimuslisenssijärjestönä myös sellaisia tekijöitä, jotka eivät ole valtuuttaneet järjestöä hallinnoimaan oikeuksiaan ja ettei järjestön oikeudesta ajaa kannetta näiden tekijöiden oikeuksien puolustamiseksi ole säädetty laissa?

Saatuun ennakkoratkaisun Korkein oikeus antaa asiassa tuomion.

KORKEIN OIKEUS

Juha Häyhä

Ari Kantor

Kirsti Uusitalo

Juha Mäkelä

Alice Guimaraes-Purokoski

Sanna Holkeri